

'Makers zijn druk aan het maken met de blik strak op het eigen werk. Ze zouden meer om zich heen moeten kijken. Er zijn nog te veel Haarlemse makers die elkaar niet kennen.'

Dienst Daan co-design voor taaie vraagstukken

Co-design of 'ontwerpend onderzoeken'
een waardevolle samenwerking tussen
politiek, burger en bedrijf.

VERSLAG PILOT HAARLEM

Uitkomsten co-design sessie van 23 april 2015.

“Minder ‘ik’ –
veel meer ‘wij’.
Het elkaar gunnen.”

De Haarlemse makers industrie is hard op weg om een factor van betekenis te worden in de Haarlemse economie. Donderdag 24 april hebben 40 makers, studenten en vertegenwoordigers van de stad Haarlem zich gebogen over de uitdaging om Haarlemse makers duurzaam op de kaart te zetten, in en buiten de stad.

Duurzaam betekent in dit geval: in een blijvende verbinding met Haarlems onderwijs en bedrijfsleven. Het eind van de dag leverde drie opvallende projecten op, waarvan er één aanmoedingsprijs ontving.

De ‘denkenergie’ werd aangewakkerd door Dienst Daan, een nieuwe co-design werkvorm die wordt ontwikkeld en getest door de VNG.

—
Video verslag op <https://vimeo.com/126374354>
Binnenkort online: www.dienstdaan.nl

Makers op de kaart

De Haarlemse makers - van meubelmakers, imkers, architecten en stedenbouwkundigen tot 3d printers – maakten een dag lang concrete plannen om de collectieve kracht van makers zichtbaar te maken en te verbinden met de stad. De oogst van de dag bestond uit drie projectvoorstellen die werden gepitcht voor een driekoppige jury: de Haarlemse Wethouder van Economische Zaken, Joyce Langenacker; ondernemer en initiatiefnemer van de 3D Makers Zone Herman van Bolhuis; en ondernemer Pieter van der Spek. Het eerste idee was het houden van een Haarlemse makers-camp of makers-playground, met als doel om bezoekers actief te betrekken bij maken en co-creatie. Het tweede gepitchte idee betrof een concept ‘Tested in Haarlem’, waarbij het idee was dat Haarlem internationaal zou kunnen uitgroeien tot hét test-centrum van vrijwel elke denkbare industrie, onder het motto ‘If you can make it there, you can make it everywhere’.

Restaurant Day ‘plus’

Het derde en winnende idee betrof een gastvrijheidproject voor de hele stad: een tafel voor 300.000 mensen (elke Haarlemmer vraagt één gast), met voedsel dat in en door de stad wordt geproduceerd. Het idee combineert elementen van Restaurant Day, dat in 2011 in Finland begon en inmiddels in vele landen succesvol is, met urban farming en de eetbare stad. Het plan voorziet dat makers, burgers, onderwijs en bedrijven een vruchtbare verbinding kunnen aangaan om het project te realiseren.

Dienst Daan

De dag werd gefaciliteerd door Dienst Daan co-design voor taaie vraagstukken. Dienst Daan is een design-werkvorm om in één dag samen te werken aan vraagstukken tussen politiek, burger en bedrijven. Dienst Daan wordt ontwikkeld in opdracht van de Vereniging Nederlandse Gemeenten VNG. De Gemeente Haarlem is een van de eerste gemeentes in Nederland die ervaring opdoet met deze nieuwe manier van co-design.

HAARLEM ALS 'MAKERS-STAD' DUURZAAM OP DE KAART!

We staan aan het begin van een revolutionaire nieuwe manier van produceren.

Met behulp van je handen en/of nieuwe middelen als 3D-printers en open source data en elektronica kun je alles maken wat je bedenkt. Of je nu kok bent of technaut, mode-ontwerper of kunstenaar.

Makers zijn het levende bewijs dat maken leuk en nuttig is. Makers zijn van alle leeftijden en komen overal vandaan

De 'Maker Movement' heeft ook Haarlem bereikt, of sterker nog, is nooit weg geweest. Haarlemse makers kennen hun vak, zijn innovatief, creatief en ondernemend en vinden in deze stad veel ruimte voor eigen initiatief.

DOELEN

De zichtbaarheid van lokale makers vergroten.

Lokale makers met elkaar, en met lokale ondernemers, onderwijs en andere doelgroepen verbinden.

Een creatief en innovatief eco-systeem voor de innovatie keten kan ontstaan.

We samen bouwen aan de verduurzaming van niet alleen de maker-industrie, maar ook het onderwijs en het bedrijfsleven.

Wie waren er aan het co-designen?

Inbrengers

Laura Baar
Ron Boudrie
Bas Meulendijks

Gemeente Haarlem

Ellen van der Vossen
Anja Francissen
Merel Vendel
Paula Makkes

Makers

Maarten van Dam
Sylvester Lommelaars
Alice Taylor
Juan Nibbelink
Arjan Luiten
Merel Janssen
Jade Sari
Felicia Broek
Roy Veenendaal
Sofie Dijkhuizen
Kubra Kasirga
Regilio Kerdijk
Mark Schager
Oliver Nipshagen
Marijke Mul
Nana Bouwens
Jeroen Spoelstra
Tim van der Voord
Agne Keizer
Lex Post
Bernice Bartling

VNG

Suzanne Konijnendijk
Paul Picauly
Daniel Kruithof

Dienst Daan

Marieke van Dijk
Joris Beulink
Peggy Dieters-Cup
Solita Brüning
Theo van der Vugt
Rares Tatu

Aanwaaiers

Jan Visser
Pieter Vonck

Dragons

Joyce Langenacker
Piet van de Spek
Herman van Bolhuis
Ruud Meijer

Wat kwam je delen?

Olympische ambities
Kennis en mogelijkheden
Enthousiasme – meedenken
Kennis – ervaring
Mijn verhaal
Samenwerking studenten
Plezier – Kennis
Ervaringen
Mijn achtergrond – kennis – Ideeën
Kennis & Productie mogelijkheden
Wie maakt Haarlem?
Circulaire economie
De kracht van samen
Enthousiasme – kennis – creatie – communicatie
Mijn verhaal
Alles dat niet beleid is
Kennen – Makers
Alles over Makers
Alles wat ik mee kan krijgen
Nieuwe mogelijkheden
Nieuwe inzichten – andere Ideeën
Zo veel mogelijk!
Wie is wie? – wie is wat?
Haarlemse Makers op de kaart
Elkaar leren kennen
Co-designen
Wat willen Makers?

GEDEELDE WAARDEN IN KAART

CO-DESIGN VOOR TAAIE VRAAGSTUKKEN - 23 APRIL 2015

PLAATS JE WAARDEN OP DE KAART MET BEHUIP VAN DE CIRKELS

'Een team Haarlemse
makers met olympische
-ja, waarom niet! -
OLYMPISCHE ambities.

Ambitie: samen
krachtig 'naar buiten'.

• Versterkt de stad -> impact
• Vernieuwend - Nieuwwaardig (NVT)
• Probleemoplossend

PLAATS JE WAARDEN OP DE KAART MET BEHULP VAN DE CIRKELS.

Samen
Liefde
Liefdevol
Verbinding
Openheid voor
nieuwe dingen
Vertrouwen
Vrijheid
Nieuwsgierighei
d
Goede
opleidingsmogel
ijkheden
Nieuwe dingen
Internationale
ervaring
Kwaliteit

Creativiteit
Passie
Humor
Lef
Vakmanschap

Voor jezelf denken
Leiderschap
Innovatief
Duurzaamheid
Plezier
Respect
Nuchterheid
Eerlijkheid
Ambitie
Creativiteit
Creëren
Originaliteit
Avontuur

STAKEHOLDERS IN KAART

CO-DESIGN VOOR TAAIE VRAAGSTUKKEN - 23 APRIL 2015

WELKE BELANGHEBBENDEN MOGEN ER NIET ONTBREKEN?
WELKE GROEPEN BELANGHEBBENDEN KUNNEN WORDEN ONDSCHIEDENT?

toeristen
afnemers
Meurkens & Meurkens
Henk Kamp
onderwijs
A
World Expo
investeerdens
GNRB
inwoners
Bureau broedplaats
Amsterdam
Haarlemse
makers
Jopen
ondernemers
RTL 4/media

Sticky notes and labels on the right side of the map:

- David van der Veldt meubelmaker/ontwerper/3D-lab
- Lekker nichel
- 3D-kok
- Ron Felix, smid
- Jelken Nijzen (hoing, ledend lijnen)
- Kringloop winkeel oud/nieuw
- Haarlemse Stroming
- STAAAL Haarlem (50 restaurant)
- Giel Beelen
- HAARLEMSE ONDERNEMERS HUB
- Stoel papier recycle
- Wlein Haarlem
- David Groas, oprichter 3d-lab/ontwerper
- Dopper
- Network 023
- HAARLEMS DAGBLAD
- & moer
- Sixty 5
- MAAK
- gemeente H
- MAAK HAARLEM
- Joyce Langenaeker
- SCHINKERSZALE
- Geiner
- Nick Paton (klein Haarlem)
- dandy v/d Ploer (muziek, lezingen, informatie)
- Bewijdingen P&P
- Haarlemse Jucker Vereniging (NBV)
- Medakweek-train Haarlem

WELKE BELANGHEBBENDEN MOGEN ER NIET ONTBREKEN?
WELKE GROEPEN BELANGHEBBENDEN KUNNEN WORDEN ONDSCHIEDEN?

David van der Veldt / Meubelmaker / ontwerper/ 3D-Lab
Bakker Michel
3D kok
Ron Felix Smid
Lekkernijver (Honing, lokaal, bijen)
Kringloopwinkels oud/nieuw
Haarlemse ondernemers
Hub Dopper Netwerk
023 Klein Haarlem
Haarlems Dagblad
David Graas oprichter 3D Lab /ontwerper
Vastgoed
Parel & Moer
Maak Haarlem
Jonge Langeacker
Landje van de Boer (natuur, lezingen, informatie)

#023MAKERS

Greiner Haarlemse Janker
RTL 4/ Media
Gemeente Haarlem
Jopen
Haarlemse makers
Inwoners
Toeristen
Afnemers
Henk Kamp Stoelman
Papier recycling
World Expo
Bureau broedplaats Amsterdam
Investeerders Afnemers
GNR8
Vereniging Nick Paterson (klein Haarlem)

STAKEHOLDERS IN KAART

SIGN VOOR TAAIE VRAAGSTUKKEN - 23 APRIL 2015

WELKE BELANGHEBBENDEN MOGEN ER NIET ONTBREKEN?
WELKE BELANGHEBBENDEN KUNNEN WORDEN?

WELKE BELANGHEBBENDEN MOGEN ER NIET ONTBREKEN?
WELKE GROEPEN BELANGHEBBENDEN KUNNEN WORDEN ONDERSCHIEDEN?

Werkterrein.com
Haarlemse bodem
Pop-up concept
Groen- hoveniers
Jopen
Projectmanager/
coördinator
Vormgever
Weekmarkt
Stoflaag
Netwerk 023
Musea - FHM -Teijlers
Bewoners
Investeerders
Platform voor start-ups
GATHER
IKH

PUC BAG
Stichting klein Haarlem
Events
Worstenmakers Qyck
Kyuchs kleding
Edelsmid Marijke Mul
Ondernemers club
Amsterdamse
Economic Board
3D makers zone
MaakHaarlem
Groene mug
Goudsmit
Vastgoedbeheerders
Buurtplatform
Schouwburg
Seinwezen

#023MAKERS

Scholieren
Slachthuis
Ellen & gemeente
Reclame bureau's
Spaarne landen (?)
C-ON
KvK
Nieuwe vide
Meubelmakers
Hiphop
Barbon(?)
Ron Boudrie
Naaimachine musea
MAAK
PATRONAUT
Social Media
Winkeliers verenigingen

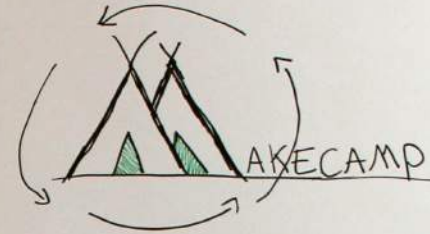
De bewoners van
Gonnetje 26
Verscholen ambachten
De bewoners KL HL
Zorg-jeugd
Citizens
Materialen
Docenten
Horeca
Oerknal
Seinwezen
Stichting circulaire
economie
Juan
Wie maakt Haarlem
Media
Architecten

KRANTEN KOP IN CHOCOLADE LETTERS:

(Co-design) Haarlemse makers ^{camp} playground
 gecopieerd in NY.

NY copieert Haarlemse makers camping

ARTIKEL:

Concept 1

- buiten
- zelf maken
- ~~voor~~ makerscamp ^{court} playground
- binnen 3 dagen met veel power, energie, creativiteit iets tastbaars maken.
- voor (potentiele) makers
- bbq, festival

Knipbroers
 met curator van wereld formaat, co-designer
 • makers munt
 • makers monument
 ↓
 meenemen naar dutch design week
 Salone + mobile

DE KRANT VAN 22 APRIL, 2020

SKETCH:

TWEET JE CONCEPT
 10.000 tickets
 Sold in 7 secs
 MAKECAMP NY
 #023Haarlem

Free State
 playground

KRANTEN KOP IN CHOCOLADE LETTERS:

New York kopieert Haarlemse MakeCamp

ARTIKEL:

- Court / Playground
- Binnen 3 dagen met veel power, energie, creativiteit iets tastbaars maken
- Voor (potentiële) makers
- BBQ, Festival
- Curator van wereldformaat
- Makers munt
- Makers monument
- Meenemen naar Dutch Design Week (040)
- Salone de Mobile
- Buiten
- Zelf maken

DE KRANT VAN 22 APRIL 2020

SKETCH:

TWEET JE CONCEPT

**10.000 Tickets sold
in 7secs MakeCamp
NY #023Haarlem**

KRANTEN KOP IN CHOCOLADE LETTERS:

HAARLEM VULT 300.000 MONDEN

300.000

AAN TAFEL UIT EIGEN STAD + TUIN.

Haarlem is op weg naar volledige zelfvoorzienendheid. Sinds 2015 heeft de stad met zijn makers een transitie ingang gezet om al het eten binnen de stadsgrenzen zelf te produceren. Ze produceren nu zoveel dat ze 1x per jaar 150.000 mensen uitnodigen mee te ETEN!

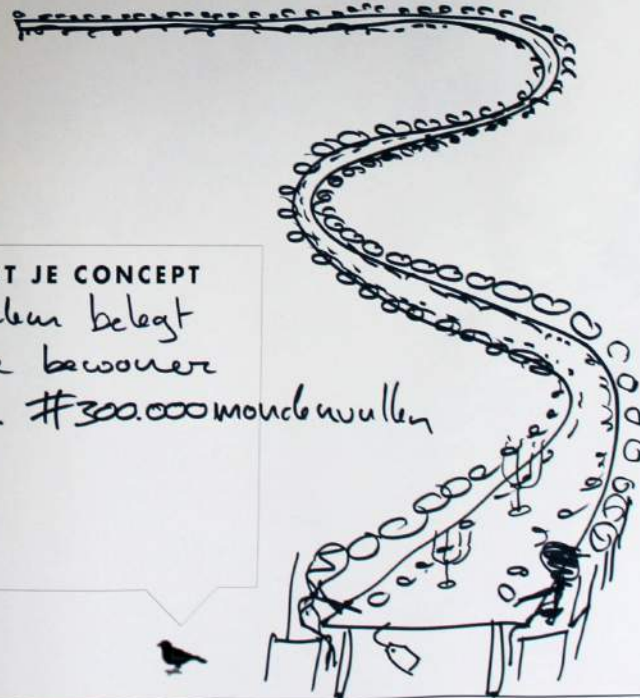
ARTIKEL:

HAARLEM BELEGT

Concept 2

DE KRANT VAN 22 APRIL 2020

SKETCH:

TWEET JE CONCEPT

Haarlem belegt elke bewoner + 1 #300.000mondenvullen

KRANTEN KOP IN CHOCOLADE LETTERS:

Haarlem vult 300.000 monden

Concept 2

ARTIKEL:

300.000 aan tafel uit eigen stad en tuin
Haarlem is op weg naar volledige zelf voorziening.
Sinds 2015 heeft de stad met zijn makers een transitie
ingang gezet om al het eten binnen de stadsgrenzen zelf te
produceren. Ze produceren nu zo veel dat ze 1 x per jaar
150.000 consumenten uitnodigen om mee te eten!

DE KRANT VAN 22 APRIL 2020

SKETCH: **Tweet Haarlem belegt elke
bewoner + #300.000
monden vullen**

TWEET JE CONCEPT

KRANTEN KOP IN CHOCOLADE LETTERS:

Tested in Haarlem

“If you can make it here,
you can make it anywhere

Concept 3

Makers uit de hele wereld kunnen hun concepten testen onder het stugste publiek ter wereld. Op geselecteerde locaties, afgestemd op het concept staan ter beschikking. Kroeg, park & Plein zijn de plekken waar Haarlemmers de concepten voor-delen.

Alles wordt online gepubliceerd & gedeeld, je kunt er gepresenteerde concepten bestellen en onderdeel worden van de Haarlem .app

ARTIKEL:

De stugge inwoners van Haarlem zijn kritisch. Het beste testpanel voor ideeën, producten en diensten van makers. De manier om jouw onderneming een kickstart te geven terwijl de Haarlemmer kan proeven, ruiken & voelen aan innovatieve experimenten

TWEET JE CONCEPT

If you can make it
here, you can make
it anywhere!
#Haarlem
#proefstad

“Proef hier honing,
proef hier Haarlem”

REFLECTIE EN VERVOLGSTAPPEN

CO-DESIGN VOOR TAAIE VRAAGSTUKKEN

de penning-
meester 2015

WAT WAS JE TOEGEFODIGING

Leuk! Grinnsessend
Nice! mm
Poen!
Leuk creëf
Benieuw
Verrast
enthousiast!
AFMAAKT
Comp verha
Nieuwsgierig
Welke uitwerking?

WAT HEEFT JE VERRAST?

De uitkomst
De opkomst
De uitkomst
Enthousiasme
Enthousiasme van ander
best snel resultaat
positiviteit/energie
inspiratie van anderen
out of the box denken

WELKE INFORMATIE IS NODIG?

Meer info Deelnemers
Duidelijkheid van te voren
MEER ZON
DEELNEMERS LYST
wie nog meer wilt gasten namen
VOORBEELDEN
ZIE INFO OVER DEELNEMERS
verwachting

WAT ZIJN WE ZEKER GAAN BETREFFEN BIJ DE IMPLEMENTATIE?

Maken DE MAKERS
in wonen + makers
CONCREET RESULTAAT
de makers en wilkers
MY

HOE WIL JE BIJDAGEN AAN HET IDEE?

Meedoen!
JA
Meedoen
JA
Communicatie via website
over concrete uitwerking
design basis

WAT IS HAARLEMS 'WAARDE PROPOSITIE'?

GUNNEN
TUSSEN STAD EN NATUUR
Kennis vlakbij DEN HAAG
Het kan hier.
de bewoners
INNOVATIE

WAT IS DE EERST VOLGENDE STAP?

to do lijst met wilkers
Haarlemse makers 2.0
Step 2
Het winnende concept concretiseren
project kan
Pilot
Creator Foto's

WAT ZIJN DE RESULTATEN VAN DE TOEGEFODIGING UIT? WAT ZIJN DE VOLGENDE STAPPEN?

JE HAD HET MEE MOET MAKEN
Filmpje
Kennis eten? Ja!
Impactful
DRAKING

WAT WAS JE EERSTE REACTIE OP DE UITNODIGING ?

Leuk
Geïnteresseerd
Ik heb mijzelf uitgenodigd
Verrast
Doen!
Compleet verhaal

Gaaf!
Zelf gemaakt
Nice idee!
Het!
Go!

WAT HEEFT JE VERRAST ?

Nieuwsgierig
De uitkomst
De (goede) opkomst
Enthousiasme
Positieve energie
Inspiratie van anderen

Ongewone combinaties
Diversiteit invalshoeken
Gelijkstemmigheid
Best snel resultaat

WELKE INFORMATIE HEB JE GEMIST ?

Meer info deelnemers
Duidelijkheid vooraf
Meer zon
Geen open minder
Voorbeeld
Wie nog meer uitgenodigd

Verwarring
Deelnemerslijst

WIE MOETEN WE ZEKER GAAN BETREKKEN BIJ DE IMPLEMENTATIE ?

Put of the box
Bewoners
Mij
Iedereen
#Haarlem
Inwoners & makers

Investeerders en ondernemers
Penningmester
Maxima en Alex

HOE WIL JE BIJDAGEN AAN HET IDEE ?

Als maker meedoen
Helpen bij uitvoeren
Ja
Meedoen!
Meedenken!
Actief in creatie

Communicatie via website
Meedoen en meedenken
Fysieke plek
Rondreis uitvoering

WAT IS HAARLEMS GROOTSTE 'WAARDE PROPOSITIE' ?

Gunnen
Tussen stad en natuur
Vlakbij Den Haag
Kleinschalig & creatief
De makers bewoners
Innovatie

Creativiteit
De wil om samen te denken, doen, willen, durven en werken

WAT IS DE EERST VOLGENDE STAP ?

To do lijst met willers
Informatiedragers "wij als makers"
Prototype

Een plek creëren/ vinden voor makers
Het winnende concept concretiseren

HOE ZOU JE HET RESULTAAT VAN VANDAAG UITLEGGEN AAN JE MOEDER ?

Dag van de makers
Filmpje
Kom je zo mee-eten
Haarlemmers hebben een creatieve visie
Je had het mee moeten maken

Diner Festival Test
Drawing
Creatieve foto's
Impactvol

In een gezond **ecosysteem** moet je durven rekenen met 'asymmetrische wederkerigheid'.

Wanneer je geeft mag je iets terugverwachten.

Wanneer je ontvangt, zal je zeker wat teruggeven.

Of doorgeven. ik doe iets voor jou, jij doet iets voor hem, en die weer iets voor een volgende...

En op een dag komt het bij je terug.

DIENT
DAAN

**'Nobody is passenger,
we are all crew'**

~Daan Roosegaarde

De ontwerpsessie is geïnitieerd door de gemeente Haarlem, wordt gefinancierd door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en gefaciliteerd door Dienst Daan, Co-Design voor taaie vraagstukken.

Dienst Daan werkt aan vraagstukken tussen politiek, burger en bedrijf. Dat doen we door middel van Co-Design.

Anders denken
Minder 'ik' – veel meer 'wij'
Geen 'denken voor', maar 'denken mét.'
Dat is Dienst Daan.

Dienst Daan is niet bang om de taaiste vraagstukken aan te pakken. Dat durven we zelfs in één dag tijd, met de belofte van een goede uitkomst.

We begrijpen dat je niet elk vraagstuk in een dag oplost, maar één resultaat durven we te beloven: beweging. Nieuwe, ongeziene, energie-brengende beweging, waardoor de moeilijkste vraagstukken een nieuw begin krijgen.

Dienst Daan is net als koffie leren drinken. Iemand moet het je vertellen. Het is eventjes vreemd. Wennen. Maar het wordt gauw Wow! En dan blijf je het doen. Omdat je er een kick van krijgt.